

Fubiniova věta ve 2D: Nechť g_1 a g_2 jsou dvě (po částech) spojité funkce na intervalu $[a, b]$, přičemž pro každý bod $x \in [a, b]$ jest $g_1(x) \leq g_2(x)$. Pomocí funkcí g_1 a g_2 zavedeme množinu

$$M = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : a \leq x \leq b, g_1(x) \leq y \leq g_2(x)\}.$$

Nechť je dána funkce $f \in C(M)$. Pro každý bod $x \in [a, b]$ definujme $F(x) = \int_{g_1(x)}^{g_2(x)} f(x, y) dy$. Pak lze dvojný integrál $\iint_M f dA$ vyjádřit jako integrál dvojnásobný, přesněji

$$\iint_M f dA = \iint_M f(x, y) dx dy = \int_a^b F(x) dx = \int_a^b \left(\int_{g_1(x)}^{g_2(x)} f(x, y) dy \right) dx.$$

Fubiniova věta (2. varianta): Obdoba pro funkce h_1, h_2 , kde $\forall y \in [c, d] h_1(y) \leq h_2(y)$, a množinu $M = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : c \leq y \leq d, h_1(y) \leq x \leq h_2(y)\}$.

Věta o substituci ve dvojném integrálu: Nechť uzávěr $\bar{N}$ oblasti N (tj. oblast N , k níž je přidána její hranice) v souřadné soustavě u, v se zobrazí pomocí rovnic $x = x(u, v)$, $y = y(u, v)$ vzájemně jednoznačně na uzávěr oblasti M (ozn. $\bar{M}$) v souřadné soustavě x, y . Nechť funkce $x(u, v)$ a $y(u, v)$ mají v $\bar{N}$

spojité první parciální derivace a jakobián $J(u, v) = \begin{vmatrix} \frac{\partial x}{\partial u} & \frac{\partial x}{\partial v} \\ \frac{\partial y}{\partial u} & \frac{\partial y}{\partial v} \end{vmatrix}$ (též značen $D(u, v)$) je v $\bar{N}$ různý od nuly.

Nechť funkce $f \in C(\bar{M})$, tj. spojitá na $\bar{M}$. Pak $\iint_M f(x, y) dx dy = \iint_N f(x(u, v), y(u, v)) |J(u, v)| du dv$. Porušení předpokladů na množině nulové μ_2 -míry nevadí.

Substituce ve dvojném integrálu – polární souřadnice: $x = \varrho \cos \varphi$, $y = \varrho \sin \varphi$, $J = \varrho$

Substituce ve dvojném integrálu – zobecněné polární souřadnice:

$$x = a\varrho \cos \varphi + p, \quad y = b\varrho \sin \varphi + q, \quad J = ab\varrho,$$

kde $a, b > 0$ a $\varrho \in (0, 1)$. Zobrazuje jednotkový kruh se středem v počátku na elipsu s osami rovnoběžnými s kartézskými osami x a y , s poloosami délky a a b a se středem v bodě $[p, q]$.

Dvojný integrál – aplikace: V dalším je množinou $M \subset \mathbb{R}^2$ modelována tenká deska v rovině xy s plošnou hustotou $\sigma(x, y)$ [kg m^{-2}].

Výpočet dvojrozměrné míry (obsahu) množiny ve 2D: $\iint_M dx dy$.

Výpočet objemu tělesa $V = \{(x, y, z) \in \mathbb{R}^3 : (x, y) \in M, f(x, y) \leq z \leq g(x, y)\}$ vymezeného grafy funkcí f a g : $\iint_M (g(x, y) - f(x, y)) dx dy$.

Hmotnost desky: $m = \iint_M \sigma(x, y) dx dy$ [kg]

Statický moment vzhledem k ose x : $S_x = \iint_M y \sigma(x, y) dx dy$ [kg m]

Statický moment vzhledem k ose y : $S_y = \iint_M x \sigma(x, y) dx dy$ [kg m]

Souřadnice těžiště: $\left(\frac{S_y}{m}, \frac{S_x}{m} \right)$

Moment setrvačnosti vzhledem k ose x : $I_x = \iint_M y^2 \sigma(x, y) dx dy$ [kg m^2]

Moment setrvačnosti vzhledem k ose y : $I_y = \iint_M x^2 \sigma(x, y) dx dy$ [kg m^2]

Moment setrvačnosti vzhledem k ose z : $I_z = \iint_M (x^2 + y^2) \sigma(x, y) dx dy = I_x + I_y$ [kg m^2]

Obsah S plochy P , která je částí grafu funkce $z = f(x, y)$, kde $(x, y) \in M$:

$$S = \iint_M \sqrt{1 + \left(\frac{\partial f}{\partial x} \right)^2 + \left(\frac{\partial f}{\partial y} \right)^2} dx dy$$

Fubiniova věta ve 3D: Nechť $M = \{(x, y, z) \in \mathbb{R}^3 : (x, y) \in N \wedge g_1(x, y) \leq z \leq g_2(x, y)\}$, kde g_1 a g_2 jsou dvě po částech spojité funkce na μ_2 měřitelné množině $N \subset \mathbb{R}^2$. Nechť dále $f \in C(\bar{M})$. Pro každý bod $P = [x, y] \in N$ definujme $F(P) = \int_{g_1(P)}^{g_2(P)} f(x, y, z) dz$. Pak lze trojný integrál $\iint_M f dV$ vyjádřit takto

$$\iint_M f dV = \iiint_M f(x, y, z) dx dy dz = \iint_N F dA = \iint_N F(x, y) dx dy = \int_N \int_{g_1(x, y)}^{g_2(x, y)} f(x, y, z) dz dA.$$

Věta o substituci v trojném integrálu: Nechť uzávěr $\bar{\Omega}$ oblasti Ω (tj. oblast Ω , k níž je přidána její hranice) v souřadné soustavě u, v, w se zobrazí vztahy $x = x(u, v, w)$, $y = y(u, v, w)$, $z = z(u, v, w)$ vzájemně jednoznačně na uzávěr oblasti M (ozn. $\bar{M}$) v souřadné soustavě x, y, z . Nechť funkce $x, y, z \in C^1(\bar{\Omega})$ a funkce $f \in C(\bar{M})$. Pak

$$\begin{aligned} \iint_M f dV &= \iiint_M f(x, y, z) dx dy dz \\ &= \iiint_{\Omega} f(x(u, v, w), y(u, v, w), z(u, v, w)) \times |J(u, v, w)| du dv dw, \end{aligned}$$

kde $J(u, v, w)$ je jakobián (též značen $D(u, v, w)$). Porušení předpokladů na množině nulové μ_3 -míry nevadí.

Substituce – cylindrické souřadnice: $x = \varrho \cos \varphi, y = \varrho \sin \varphi, z = \hat{z}$ (často $z = z$), $J = \varrho$

Substituce – zobecněné cylindrické souřadnice:

$x = a\varrho \cos \varphi + p, y = b\varrho \sin \varphi + q, z = \hat{z}$ (často $z = z$), $J = ab\varrho$, kde $a, b > 0$ a $\varrho \in (0, 1)$.

Substituce – sférické souřadnice:

$x = \varrho \cos \lambda \cos \varphi, y = \varrho \sin \lambda \cos \varphi, z = \varrho \sin \varphi, J = \varrho^2 \cos \varphi$. Úhel λ měřený „na rovníku,” úhel φ měřený na poledníku, od rovníku na sever kladný, na jih záporný.

Substituce – zobecněné sférické souřadnice:

$x = a\varrho \cos \lambda \cos \varphi, y = b\varrho \sin \lambda \cos \varphi, z = c\varrho \sin \varphi, J = abc\varrho^2 \cos \varphi$, kde $a, b, c > 0$ a $\varrho \in (0, 1)$.

Trojní integrál – aplikace: V dalším je množinou $T \subset \mathbb{R}^3$ modelováno těleso a funkci $\sigma(x, y, z)$ objemová hustota materiálu [kg m^{-3}].

Objem tělesa: $V = \iiint_T dx dy dz$

Hmotnost tělesa: $m = \iiint_T \sigma(x, y, z) dx dy dz$ [kg]

Statický moment vzhledem k rovině xy : $S_{xy} = \iiint_T z\sigma(x, y, z) dx dy dz$ [kg m]

Statický moment vzhledem k rovině yz : $S_{yz} = \iiint_T x\sigma(x, y, z) dx dy dz$ [kg m]

Statický moment vzhledem k rovině xz : $S_{xz} = \iiint_T y\sigma(x, y, z) dx dy dz$ [kg m]

Souřadnice těžiště: $\left(\frac{S_{yz}}{m}, \frac{S_{xz}}{m}, \frac{S_{xy}}{m} \right)$

Moment setrvačnosti vzhledem k ose x : $I_x = \iiint_T (y^2 + z^2)\sigma(x, y, z) dx dy dz$ [kg m²]

Moment setrvačnosti vzhledem k ose y : $I_y = \iiint_T (x^2 + z^2)\sigma(x, y, z) dx dy dz$ [kg m²]

Moment setrvačnosti vzhledem k ose z : $I_z = \iiint_T (x^2 + y^2)\sigma(x, y, z) dx dy dz$ [kg m²]

Parametrizace Ψ křivky C : $C = \{\Psi(t) = (x(t), y(t), z(t)) \in \mathbb{R}^3 : t \in [a, b]\}$

Tečný vektor ke křivce C v bodě $[t, \Psi(t)]$: $\Psi'(t) = (x'(t), y'(t), z'(t))$

Věta o substituci v křivkovém integrálu 1. druhu:

$$\int_C f ds = \int_a^b f(\Psi(t)) \|\Psi'(t)\| dt = \int_a^b f(x(t), y(t), z(t)) \sqrt{x'^2(t) + y'^2(t) + z'^2(t)} dt.$$

Křivkový integrál 1. druhu – aplikace: V dalším symbol σ značí délkovou hustotu [kg m^{-1}] a symbol $\sqrt{\dots}$ má význam výrazu $\sqrt{x'^2(t) + y'^2(t) + z'^2(t)}$.

Délka křivky C : $\ell = \int_a^b \sqrt{x'^2(t) + y'^2(t) + z'^2(t)} dt = \int_C ds$

Hmotnost: $m = \int_a^b \sigma(t) \sqrt{x'^2(t) + y'^2(t) + z'^2(t)} dt = \int_C \sigma ds$ [kg]

Statický moment vzhledem k rovině xy : $S_{xy} = \int_a^b z(t)\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C z\sigma ds$ [kg m]

Statický moment vzhledem k rovině xz : $S_{xz} = \int_a^b y(t)\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C y\sigma ds$ [kg m]

Statický moment vzhledem k rovině yz : $S_{yz} = \int_a^b x(t)\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C x\sigma ds$ [kg m]

Souřadnice těžiště: $\left(\frac{S_{yz}}{m}, \frac{S_{xz}}{m}, \frac{S_{xy}}{m} \right)$

Moment setrvačnosti vzhledem k rovině xy : $I_{xy} = \int_a^b z^2(t)\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C z^2\sigma ds$ [kg m²]

Moment setrvačnosti vzhledem k rovině yz : $I_{yz} = \int_a^b x^2(t)\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C x^2\sigma ds$ [kg m²]

Moment setrvačnosti vzhledem k rovině xz : $I_{xz} = \int_a^b y^2(t)\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C y^2\sigma ds$ [kg m²]

Moment setrvačnosti vzhledem k ose x : $I_x = \int_a^b (y^2(t) + z^2(t))\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C (y^2 + z^2)\sigma ds$ [kg m²]

Moment setrvačnosti vzhledem k ose y : $I_y = \int_a^b (x^2(t) + z^2(t))\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C (x^2 + z^2)\sigma ds$ [kg m²]

Moment setrvačnosti vzhledem k ose z : $I_z = \int_a^b (x^2(t) + y^2(t))\sigma(t) \sqrt{\dots} dt = \int_C (x^2 + y^2)\sigma ds$ [kg m²]

Moment setrvačnosti vzhledem k počátku: $I_0 = \int_a^b (x^2(t) + y^2(t) + z^2(t))\sigma(t) \sqrt{\dots} dt$
 $= \int_C (x^2 + y^2 + z^2)\sigma ds$ [kg m²]

Křivkový integrál druhého druhu: $\int_C \vec{F} \cdot \vec{T} ds$, kde $\vec{F}(x, y, z) = (P(x, y, z), Q(x, y, z), R(x, y, z))$ je vektorové pole, $\vec{T} = \Psi'(t)/\|\Psi'(t)\|$ je jednotkový tečný vektor ke křivce a Ψ je parametrizace křivky. Hodnota integrálu závisí i na orientaci křivky – souhlasná s parametrizací, nesouhlasná s parametrizací. Jiný zápis $\int_C \vec{F} \cdot \vec{T} ds = \int_C P dx + \int_C Q dy + \int_C R dz = \int_C P dx + Q dy + R dz$.

Ještě jiný zápis $\int_C \vec{F} \cdot d\vec{s}$.

Věta o substituci v křivkovém integrálu 2. druhu: $\int_C \vec{F} \cdot \vec{T} ds = \int_a^b \vec{F}(\Psi(t)) \cdot \Psi'(t) dt$, tedy $\int_C P dx = \int_a^b P(\Psi(t)) \cdot x'(t) dt$, $\int_C Q dy = \int_a^b Q(\Psi(t)) \cdot y'(t) dt$, $\int_C R dz = \int_a^b R(\Psi(t)) \cdot z'(t) dt$, je-li parametrizace souhlasná s orientací. V opačném případě $\int_C \vec{F} \cdot \vec{T} ds = - \int_a^b \vec{F}(\Psi(t)) \cdot \Psi'(t) dt$.

Cirkulace vektorového pole $\vec{F} = (P, Q)$ po uzavřené křivce C : $\oint_C \vec{F} \cdot \vec{T} ds$

Tok vektorového pole $\vec{F} = (P, Q)$ uzavřenou křivkou C : $\oint_C \vec{F} \cdot \vec{n} ds$,

kde $\vec{n}$ je vektor jednotkové vnější normály, přičemž $\vec{T} = (T_1, T_2)$ a $\vec{n} = (T_2, -T_1)$.

Tudíž $\oint_C \vec{F} \cdot \vec{n} ds = \oint_C P dy - Q dx = \oint_C (-Q) dx + P dy$.

Gradient funkce $f(x, y, z)$, $g(x, y)$: $\nabla f = \text{grad } f \stackrel{\text{def}}{=} \left(\frac{\partial f}{\partial x}, \frac{\partial f}{\partial y}, \frac{\partial f}{\partial z} \right)$, $\nabla g = \text{grad } g \stackrel{\text{def}}{=} \left(\frac{\partial g}{\partial x}, \frac{\partial g}{\partial y} \right)$

Rotace vektorového pole $\vec{F} = (P, Q, R)$:

$$\text{rot } \vec{F} \stackrel{\text{def}}{=} \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ \frac{\partial}{\partial x} & \frac{\partial}{\partial y} & \frac{\partial}{\partial z} \\ P & Q & R \end{vmatrix} = \left(\frac{\partial R}{\partial y} - \frac{\partial Q}{\partial z}, \frac{\partial P}{\partial z} - \frac{\partial R}{\partial x}, \frac{\partial Q}{\partial x} - \frac{\partial P}{\partial y} \right).$$

Divergence vektorového pole $\vec{F} = (P, Q, R)$: $\text{div } \vec{F} \stackrel{\text{def}}{=} \nabla \cdot \vec{F} = \frac{\partial P}{\partial x} + \frac{\partial Q}{\partial y} + \frac{\partial R}{\partial z}$

Potenciál f vektorového pole $\vec{F} = (P, Q, R)$: $\vec{F} = \nabla f = \text{grad } f \stackrel{\text{def}}{=} \left(\frac{\partial f}{\partial x}, \frac{\partial f}{\partial y}, \frac{\partial f}{\partial z} \right)$

Má-li $\vec{F}$ na otevřené množině M potenciál f , pak je konzervativní a pro každou křivku c v M s počátečním bodem A a koncovým bodem B platí $\int_c \vec{F} \cdot \vec{T} ds = f(B) - f(A)$.

Postačující podmínka: Nechť (a) D je jednoduše souvislá oblast (tj. každou uzavřenou křivku v D lze stáhnout do bodu, přičemž během tohoto procesu všechny body křivky zůstávají v D) v $\mathbb{R}^3$ a (b) souřadnicové funkce P, Q, R mají v D spojité parciální derivace, které splňují $\text{rot } \vec{F} = \vec{0}$. Pak $\vec{F}$ je potenciálové pole v D .

Potenciál f vektorového pole $\vec{F} = (P, Q)$: $\vec{F} = \nabla f = \text{grad } f \stackrel{\text{def}}{=} \left(\frac{\partial f}{\partial x}, \frac{\partial f}{\partial y} \right)$

Platí analogie tvrzení jako pro $\vec{F} = (P, Q, R)$, jen výraz v postačující podmínce (b) má tvar $\frac{\partial Q}{\partial x} - \frac{\partial P}{\partial y} = 0$.

Výpočet potenciálu f vektorového pole $\vec{F} = (P, Q, R)$: Bud' pomocí křivkového integrálu 2. druhu z bodu (např.) $A = [0, 0, 0]$ do bodu $B = [x, y, z]$ po vhodně zvolené křivce (např. po částech rovnoběžné se souřadnými osami), nebo využitím toho, že $f = \int P dx + c(y, z)$. Pak derivováním dle y a srovnáním s Q určíme $c'_y(y, z)$ a integrací $c'_y(y, z)$ dle y dále upřesníme f až na funkci $\hat{c}(z)$. Derivováním f dle z a porovnáním s R získáme $\hat{c}'(z)$, integrací $\hat{c}'(z)$ podle z dokončíme výpočet potenciálu f . Na závěr derivováním f ověříme, zda $\vec{F} = \nabla f$.

Parametrizace (regulárního elementu) plochy: Zobrazení z $M \subset \mathbb{R}^2$ do $\mathbb{R}^3$ dané souřadnicovými funkcemi x, y, z : $X(u, v) = [x(u, v), y(u, v), z(u, v)]$.

Tečné vektory k ploše v bodě $X(u_0, v_0)$: $\vec{X}_u(u_0, v_0) = \left(\frac{\partial x}{\partial u}(u_0, v_0), \frac{\partial y}{\partial u}(u_0, v_0), \frac{\partial z}{\partial u}(u_0, v_0) \right)$,

$$\vec{X}_v(u_0, v_0) = \left(\frac{\partial x}{\partial v}(u_0, v_0), \frac{\partial y}{\partial v}(u_0, v_0), \frac{\partial z}{\partial v}(u_0, v_0) \right)$$

Orientace jednoduché hladké plochy σ : pomocí jednotkového normálového vektoru $\vec{n}$, kde $\vec{n} = \eta \frac{\vec{X}_u(u, v) \times \vec{X}_v(u, v)}{\|\vec{X}_u(u, v) \times \vec{X}_v(u, v)\|}$ a $\eta = 1$ (σ orientována souhlasně s parametrizací) nebo $\eta = -1$ (σ orientována nesouhlasně s parametrizací).

Plošný integrál skalární funkce f na ploše $\mathcal{P}$, která je obrazem oblasti B při parametrizaci X :

$$\iint_{\mathcal{P}} f dS \stackrel{\text{def}}{=} \iint_B f(X(u, v)) \|\vec{X}_u(u, v) \times \vec{X}_v(u, v)\| du dv$$

Obsah $S(\mathcal{P})$ plochy $\mathcal{P}$: $S(\mathcal{P}) = \iint_B \|\vec{X}_u(u, v) \times \vec{X}_v(u, v)\| du dv.$

Plošný integrál skalární funkce – aplikace:

Plocha $\mathcal{P}$ a $\sigma(X)$ její plošná hustota v bodě $X = [x, y, z]$.

Hmotnost plochy $\mathcal{P}$: $m = \iint_{\mathcal{P}} \sigma(X) dS$

Statické momenty plochy $\mathcal{P}$ vzhledem k souřadnicovým rovinám (viz indexy u S):

$$S_{xy} = \iint_{\mathcal{P}} z\sigma(X) dS, \quad S_{yz} = \iint_{\mathcal{P}} x\sigma(X) dS, \quad S_{xz} = \iint_{\mathcal{P}} y\sigma(X) dS.$$

$$\text{Těžiště plochy } \mathcal{P}: \quad T = \left[\frac{S_{yz}}{m}, \frac{S_{xz}}{m}, \frac{S_{xy}}{m} \right]$$

Momenty setrvačnosti plochy $\mathcal{P}$ vzhledem k souřadnicovým rovinám (viz indexy u S):

$$J_{xy} = \iint_{\mathcal{P}} z^2\sigma(X) dS, \quad J_{xz} = \iint_{\mathcal{P}} y^2\sigma(X) dS, \quad J_{yz} = \iint_{\mathcal{P}} x^2\sigma(X) dS$$

Momenty setrvačnosti plochy $\mathcal{P}$ vzhledem k osám souřadnic:

$$J_x = \iint_{\mathcal{P}} (y^2 + z^2)\sigma(X) dS, \quad J_y = \iint_{\mathcal{P}} (x^2 + z^2)\sigma(X) dS, \quad J_z = \iint_{\mathcal{P}} (x^2 + y^2)\sigma(X) dS$$

Moment setrvačnosti plochy $\mathcal{P}$ vzhledem k počátku souřadnic: $J_0 = \iint_{\mathcal{P}} (x^2 + y^2 + z^2)\sigma(X) dS$

Plošný integrál vektorové funkce $\vec{F}$ na ploše $\mathcal{P}$ orientované jednotkovým normálovým vektorem $\vec{n}$, tj. **tok vektorového pole $\vec{F}$ plochou $\mathcal{P}$** : $\iint_{\mathcal{P}} \vec{F} \cdot d\vec{S} \stackrel{\text{def}}{=} \iint_{\mathcal{P}} \vec{F} \cdot \vec{n} dS$.

Plošný integrál vektorové funkce $\vec{F}$ na ploše $\mathcal{P}$, která je obrazem oblasti B při parametrizaci X : $\iint_{\mathcal{P}} \vec{F} \cdot d\vec{S} = \iint_B \vec{F}(X(u, v)) \cdot (\vec{X}_u(u, v) \times \vec{X}_v(u, v)) du dv$

Orientace uzavřené plochy: směrem vně, jestliže její jednotkový normálový vektor míří ve všech bodech plochy, ve kterých existuje, do vnějšku plochy. V opačném případě říkáme, že uzavřená plocha je orientována směrem do svého vnitřku.

Gaussova-Ostrogradského věta: Nechť $\vec{F} = (P, Q, R)$ je spojité vektorové pole se spojitými parciálními derivacemi na vnitřku $\text{Int } \mathcal{P}$ **uzavřené plochy $\mathcal{P}$** orientované směrem vně.

$$\text{Pak } \iiint_{\text{Int } \mathcal{P}} \text{div } \vec{F} dx dy dz = \iint_{\mathcal{P}} \vec{F} \cdot \vec{n} dS.$$

Gaussova-Ostrogradského věta – aplikace: Např. výpočet objemu $V = \iiint_T dx dy dz$ tělesa $T = \text{Int } \mathcal{P}$, kdy stačí použít libovolnou funkci $\vec{F}$ takovou, aby $\text{div } \vec{F} = 1$.

Orientace křivky na ploše: Nechť $\mathcal{P}$ je orientovaná plocha a nechť $\mathcal{K}$ je uzavřená jednoduchá konečná po částech hladká křivka na $\mathcal{P}$. Řekneme, že $\mathcal{K}$ je kladně orientována vzhledem k orientované ploše $\mathcal{P}$, jestliže – sledováno ze strany vnější normály – při probíhání křivky $\mathcal{K}$ v kladném smyslu zůstává část plochy $\mathcal{P}$ uzavřená křivkou $\mathcal{K}$ po levé straně.

Stokesova věta: Nechť $\mathcal{P} \subset D \subset \mathbb{R}^3$ je orientovaná neuzavřená plocha, jejíž okraj je uzavřená jednoduchá křivka $\mathcal{K}$ kladně orientovaná vzhledem k $\mathcal{P}$. Nechť $\vec{F}$ je spojité vektorové pole se spojitými parciálními derivacemi v D . Potom $\oint_{\mathcal{K}} \vec{F} \cdot \vec{t} ds = \iint_{\mathcal{P}} \text{rot } \vec{F} \cdot \vec{n} dS$, kde $\vec{t}$ značí jednotkový tečný vektor křivky $\mathcal{K}$.

Greenova věta: Nechť $\mathcal{P} \subset D \subset \mathbb{R}^3$ je uzavřená plocha orientovaná směrem ven a funkce

$$f(X) = f(x_1, x_2, x_3), \quad g(X) = g(x_1, x_2, x_3) \text{ jsou spojité v } D \text{ včetně parciálních derivací dle } x_1, x_2, x_3.$$

$$\text{Pak } \iiint_{\text{Int } \mathcal{P}} \frac{\partial f}{\partial x_i} g dx_1 dx_2 dx_3 = \iint_{\mathcal{P}} f g n_i dS - \iiint_{\text{Int } \mathcal{P}} f \frac{\partial g}{\partial x_i} dx_1 dx_2 dx_3, \text{ kde } \vec{n} = (n_1, n_2, n_3) \text{ a } i = 1, 2, 3.$$

Základní neurčité integrály (bez integrační konstanty): $\int x^k dx = \frac{x^{k+1}}{k+1} (k \neq -1)$,

$$\int \frac{1}{x} dx = \ln|x|; \quad \int a^x dx = \frac{a^x}{\ln a} (a > 0, a \neq 1); \quad \int \sin x dx = -\cos x; \quad \int \cos x dx = \sin x;$$

$$\int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\cotg x; \quad \int \frac{dx}{\cos^2 x} = \tg x; \quad \int \frac{dx}{1+x^2} = \arctg x; \quad \int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = \arcsin x$$

Gaussova-Legendrova numerická integrace: $\int_{-1}^1 \int_{-1}^1 f(x, y) dx dy \approx \sum_{i=1}^{n_x} \sum_{j=1}^{n_y} w_{x_i} w_{y_j} f(x_i, y_j);$

pro $n = 1$ integrační bod $t_1 = 0$ s vahou $w_{t_1} = 2$, pro $n = 2$ integrační body $t_1 = -1/\sqrt{3}$, $t_2 = 1/\sqrt{3}$ s vahami $w_{t_1} = w_{t_2} = 1$, pro $n = 3$ integrační body $t_1 = -\sqrt{3}/\sqrt{5}$, $t_2 = 0$, $t_3 = \sqrt{3}/\sqrt{5}$ s vahami $w_{t_1} = w_{t_3} = 5/9$, $w_{t_2} = 8/9$. Integrační bod(y) jak ve směru x , tak ve směru y .